

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS
SPRENDIMAS

**DĖL PUBLIKACIJOJE „ŽEMGROBIAI SENTIMENTŲ NETURI“ (INTERNETO
TINKLALAPIS WWW.UTENOS-DIENA.LT; LAIKRAŠTIS „UTENOS DIENA“,
2010-07-17, NR. 078/1148 IR 2010-07-27 NR. 082/1152) BEI ALMOS ONOS
KUNIGĖLIENĖS PADĖKOJE („UTENOS DIENA“, 2010-08-10, NR. 088/1158)
PASKELBTOS INFORMACIJOS**

2010 m. gruodžio 28 d. Nr. SPR-81
Vilnius

Š. m. spalio 15 d. žurnalistų etikos inspektorė gavo patikslintą pareiškėjų Povilo Jegorovo, Jono Kunigėlio ir Daivos Kunigėlienės skundą dėl publikacijoje „Žemgrobiai sentimentų neturi“ (internetu tinklalapis www.utenos-diena.lt; laikraštis „Utenos diena“, 2010-07-17 Nr. 078/1148 ir 2010-07-27 Nr. 082/1152) bei Almos Onos Kunigėlienės padėkoje („Utenos diena“, 2010-08-10, Nr. 088/1158) paskelbtos informacijos. Pareiškėjai skunde teigia, jog absoliuti dauguma minėtos publikacijos teiginių neatitinka tikrovės ir žemina jų garbę ir orumą. Pareiškėjai nurodo, kad šmeižikiški teiginiai yra publikuoti ir Almos Onos Kunigėlienės padėkoje („Utenos diena“, 2010-08-10, Nr. 088/1158). Pareiškėjų teigimu, 2010-08-02 UAB „Utenos diena“ direktorei Sigitai Palskienei bei laikraščio „Utenos diena“ redaktoriui bei skundžiamos publikacijos autoriui Vytautui Ridikai buvo išsiųstas atsiliepinimas-paneigimas ir reikalavimas jį paskelbti laikraštyje. Pareiškėjų teigimu, per įstatymo numatytą dviejų savaičių laikotarpį atsiliepinimas-paneigimas laikraštyje nebuvo atspausdintas, o pareiškėjams nebuvo jokia forma atsakyta. Pareiškėjai nurodė, jog 2010-08-14 tokiu pat būdu redakcijai išsiuntė 2010-08-10 laikraštyje publikuotų šmeižikiškų teiginių paneigimą. Anot pareiškėjų, šis paneigimas taip pat neatspausdintas ir į jį pareiškėjams neatsakyta. Pareiškėjai žurnalistų etikos inspektorės prašo: 1) pripažinti, jog atsiliepinime-paneigime nurodyti teiginiai, kurie buvo paskelbti laikraščio „Utenos diena“ publikacijoje „Žemgrobiai sentimentų neturi“, neatitinka tikrovės ir žemina pareiškėjų garbę ir orumą; 2) įspėti laikraščio „Utenos diena“ steigėją ir leidėją bei laikraščio redaktorių ir publikacijos autorių V. Ridiką dėl minėtų nustatytų įstatymo pažeidimų ir pareikalauti tuos pažeidimus pašalinti; 3) pareikalauti, kad laikraštyje „Utenos diena“ ir jo internetinėje versijoje nustatyta tvarka būtų atspausdintas atsiliepinimas-paneigimas tokiu būdu paneigiant paskelbtą tikrovės neatitinkančią ir pareiškėjų garbę ir orumą žeminančią informaciją bei įgyvendinant atsakymo teisę; 4) sprendimą viešai paskelbti leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“, Žurnalistų etikos inspektorios tarnybos tinklalapyje, laikraštyje „Utenos diena“ ir jo internetinėje versijoje.

Tirdama pareiškėjų skundą, žurnalistų etikos inspektorė raštu kreipėsi į laikraščio „Utenos diena“ redaktorių V. Ridiką, prašydama paaiškinti ginčo objektu esančiuose teiginiuose: „Žemgrobiai“, „<...> moteris žemės turi tik vieną metrą apie stovintį namą <...>“, „<...> sodą, kurį kažkada jo motina sodino“, „<...> kad sūnus viską iššvaistė <...>“, „Istorijos pradžios ir tiesos ieškoti reikia dar 1992 metų vasario 27 dieną pasirašytame rašte, kur A. O. Kunigėlienė <...> parašė sutikimą, jog atstatant nuosavybės teisių paveldėjimo tvarką į vyro žemę <...>“, „Nuo šio laikotarpio tikru žemės paveldėtoju ir valdytoju tapo jaunesnysis jos sūnus Jonas“, „<...> atgauti iš vyro paveldėtą žemę“, „<...> kad vėliau Jonas motiną paliks ne tik be žemės lopinėlio, bet ir be takelio į tvartą <...>“, „<...> vis stengėsi, kad Jonukas turėtų išsimokslinimą, kad vėliau jam nieko netrūktų jau dirbant tuometiniame Biliakiemio kolūkyje, ar dar vėliau – susituokus su šiuo metu Dauniškio gimnazijos mokytoja Daiva Kunigėliene“, „<...> anūkams, kurių pamatyti nebeleidžia nei marti, nei mylimas kažkada buvęs jos jaunėlis sūnus“, „<...> buvusi tremtinė A. O. Kunigėlienė iš savo marčios, Dauniškio gimnazijos chemijos mokytojos, išgirdo pasiūlymą žemę iš jos šeimos nusipirkti“, „<...> žinant jos

šeimos nusiteikimą prieš vyro šeimą <...>“, „Ne tam aš dėl šios žemės keletą metų praleidau Sibire, iškenčiau tikrą pragarą, kad man senstant liktų tik vienas metras apie namą!“, „<...> priklausytų tik trečdalis, nes yra dar du broliai“, „<...> sūnus Jonas apgaule vienas dokumentus susitvarkė ir parceliuoja žemę“, „Nuosavos žemės Almai Onai Kunigėlienei liko tik vienas metras apie namą“, „<...> kaip jai pakliūti į savo nuosavą tvartą, kai už metro – jau advokato žemė“ (iš publikacijos „Žemgrobiai sentimentų neturi“ (internetu tinklalapis www.utenos-diena.lt; laikraštis „Utenos diena“, 2010-07-17, Nr. 078/1148); „<...> įžvelgdami ir šiame dalyke nešvarius reikalus“, „<...> vėl atsitrenkė į teisėsaugos pinklių sieną“, „<...> nes priešingu atveju, tiek advokatui P. Jagorovui, tiek broliui ir sūnui Jonui Kunigėliui reikėtų viską dalintis į tam tikras dalis“, „<...> daugiausiai dirbo motina, o pinigus susirinkdavo jaunėlis <...>“, „Aš jus apgavau, o dabar žinokitės!“, „<...> net nebuvo suteikta galimybė išsipirkti namų valdą, kai tas buvo įmanoma padaryti“, „Ir trys hektarai, kurie net po sprendimo už kelių metų jų neatmatavus, buvo atimti“, „<...> šiuo metu ir sūnaus nuskriausta motina“, „Naujasis žemvaldys (taip advokatą P. Jagorovą įvardijo A. O. Kunigėlienė – aut. past.), kuriam priklauso mano kiemas, jau ir reketuoti pradėjo“, „Atvykėlis iš Kauno liepė atiduoti mano namus jam“, „<...> kurie grasino sudeginti namus“, „Sakė: „Pažintys viską gali!..“, „<...> liūdna, kai nepaisoma nei mūsų išrinktųjų priimtų teisės aktų, nei elementaraus žmoniškumo“, „<...> senatvėje turi tik 1-ą metrą žemės apie namą, langą, pro kurį matosi jau svetimu tapęs savas kiemas“, „Netgi marti, ir dar mokytoja, Daiva Kunigėlienė, pasiūlė žemę iš jos nusipirkti“, „O dabar vienas iš anūkų žemę jau baigė išparceliuoti, nors jam, kaip jau buvo minėta, priklausytų tik trečdalis“, „<...> rodydami buvusias Kunigėlių šeimos valdas, stebėjosi <...>“, „Šis senasis Kunigėlių namas <...> jau advokato nuosavybė“, „Šioje fermoje, kurią šeima statė, šiandien švilpauja vėjai“, „...kaip ir kieme šeiminkės sodas“ (iš publikacijos „Žemgrobiai sentimentų neturi“ (internetu tinklalapis www.utenos-diena.lt; laikraštis „Utenos diena“, 2010-07-27, Nr. 082/1152); „<...> ir žemgrobystės istorijos, kurios dar galo nematyti, nes tai jau kriminalinė istorija, susijusi, kaip dabar aiškėja, su dokumentų klastojimu, jų dingimu, parašų padirbinėjimu. Vieno suklastoto dokumento kopija pridėdama <...> nes juo remdamiesi pagrindiniai straipsnyje „Žemgrobiai sentimentų neturi“ veikiantys ir aprašyti asmenys Jonas Kunigėlis ir Povilas Jegorovas tapo žemvaldžiais <...>“ (iš Almos Onos Kunigėlienės padėkos („Utenos diena“, 2010-08-10, Nr. 088/1158), paskelbtos informacijos atitikimą tikrovei įrodančias aplinkybes bei pateikti viešosios informacijos rengėjo poziciją dėl susidariusios situacijos. Buvo gautas UAB „Utenos diena“ direktorės S. Palskienės ir laikraščio „Utenos diena“ redaktoriaus V. Ridiko raštu pateiktas paaiškinimas.

S. Palskienė ir V. Ridikas savo paaiškiniame pabrėžė, kad laikraščio redaktoriaus V. Ridiko publikacijos „Žemgrobiai sentimentų neturi“ yra užsakomieji straipsniai ir už jų turinį redakcija neatsako. „Utenos dienos“ atstovų teigimu, tai yra nurodyta kiekvieno laikraščio „Utenos diena“ numerio priešpaskutiniame puslapyje. Todėl, pasak S. Palskienės ir V. Ridiko, atsiliepimas-paneigimas laikraštyje nebuvo išspausdintas. „Utenos dienos“ atstovų teigimu, publikacijose „Žemgrobiai sentimentų neturi“ rašoma apie Almos Onos Kunigėlienės ir jos sūnų santykius, o ne apie advokatą Povilą Jegorovą. Advokatas P. Jegorovas, pasak „Utenos dienos“ atstovų, buvo minimas tik kaip tretysis asmuo ir žemės savininkas.

UAB „Utenos diena“ atstovai pabrėžė, kad užsakomųjų straipsnių „Žemgrobiai sentimentų neturi“ ir padėkos už straipsnių išspausdinimą užsakovas Algis Kunigėlis UAB „Utenos diena“ sumokėjo nustatytą pinigų sumą pagal pinigų priėmimo kvitą Nr. 8526999; atkreipė dėmesį, jog padėka buvo išspausdinta ne tik laikraštyje „Utenos diena“ Nr. 88, bet ir „Lietuvos ryte“ Nr. 183. Pinigus pagal jau minėtą pinigų priėmimo kvitą priėmė UAB „Utenos diena“ direktorė S. Palskienė. Pasak „Utenos diena“ atstovų, operacija buvo patvirtinta parašais. S. Palskienė ir V. Ridikas atkreipė dėmesį, jog tai nurodo ir „Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklės“. Pasak UAB „Utenos diena“ atstovų, pinigai buvo įnešti į įmonės kasą. UAB „Utenos diena“ atstovai paaiškino, kad publikacijų autorius V. Ridikas su J. Kunigėliu buvo susitikęs, tačiau pastarasis griežtai atsisakė ką nors komentuoti, o su advokatu P. Jegorovu nebuvo susitikta ar kaip kitaip kontaktuota, nes, pasak

„Utenos dienos“ atstovų, jis straipsnyje minimas tik kaip tretysis asmuo ir žemės savininkas.

UAB „Utenos diena“ atstovų teigimu, rašydamas publikacijas V. Ridikas tikrino įvairius dokumentus, šaltinius ir jais rėmėsi: Panevėžio apygardos teismo nutartis, Utenos apskrities viršininko administracijos žemės sklypo ribų patikslinimas, Kuktiškių apylinkės agrarinės reformos tarybos Kunigėlienės Almos-Onos sutikimas (kuris buvo spausdintas straipsnyje) dėl teisės į žemės naudojimą sūnui Kunigėliui Jonui, Registrų centro duomenų išrašai, Valstybės žemės nuosavybės aktas, žemės planas, Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą ir kiti prašymai.

Laikraščio „Utenos diena“ leidėjas UAB „Utenos diena“ geranoriškai pripažįsta, kad užsakomieji straipsniai buvo išspausdinti be jokio specialaus ženklavimo ir publikacijos buvo pasirašytos redaktoriaus vardu ir pavarde, nes užsakovas taip pageidavo ir tik taip sutiko apmokėti už išspausdintus straipsnius. Pasak S. Palskienės ir V. Ridiko, užsakovas už straipsnius, kurie buvo spausdinti 2010 m. liepos 17 d. (Nr. 78) ir 2010 m. liepos 27 d. (Nr. 82), sumokėjo tik po straipsnių išspausdinimo 2010 m. rugpjūčio 11 d. UAB „Utenos diena“ dėl šios savo klaidos nuoširdžiai apgailestauja. Apie tai, pasak „Utenos diena“ atstovų, jau buvo kalbėta visuotiniame redakcijos susirinkime. S. Palskienė ir V. Ridikas nurodė, jog buvo nuspręsta ateityje atidžiau rengti publikacijas ir stengtis nebekartoti klaidų.

Išnagrinėjusi pareiškėjų skundą Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų laikymosi požiūriu, žurnalistų etikos inspektorė

n u s t a t ė:

Asmens garbė ir orumas yra ginami, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) žinių paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleistos žinios yra apie pareiškėją; 3) faktas, jog paskleistos žinios žemina asmens garbę ir orumą; 4) faktas, jog paskleistos žinios neatitinka tikrovės. Pažymėtina, kad žeminančia žmogaus garbę ir orumą žinia laikoma tikrovės neatitinkanti, diskredituojanti asmenį informacija, kurioje teigiama apie asmens padarytą teisės, moralės ar paprotinių normų pažeidimą, negarbingą poelgį, netinkamą elgesį buityje, šeimoje, viešajame gyvenime, nesąžiningą visuomeninę, komercinę veiklą ir pan.

Kiekvienu atveju yra būtina atriboti žinią nuo nuomonės, nes asmens teisės yra ginamos, kai apie asmenį yra paskleidžiamos jo garbę ir orumą žeminančios ir tikrovės neatitinkančios žinios. Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 33 dalyje nustatyta, kad nuomonė – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas požiūris, nusimanymas, nuovoka, supratimas, mintys arba komentarai apie bendro pobūdžio idėjas, faktų ir duomenų, reiškinių ar įvykių vertinimai, išvados ar pastabos apie žinias, susijusias su tikrais įvykiais. Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 69 dalis nustato, jog žinia – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas faktas ar tikri (teisingi) duomenys.

Skundžiamos publikacijos „Žemgrobiai sentimentų neturi“ antraštėje esantis ir ginčo objektu tapęs išsireiškimas „žemgrobiai“, atsižvelgiant į visos publikacijos tekstinę konstrukciją, kontekstą, pasisakymo aplinkybes, duomenų pateikimo ir dėstymo būdą, yra skirtas pareiškėjams apibūdinti. Iš skundžiamoje publikacijoje paskleistų duomenų turinio yra aišku, jog nagrinėjamoje ginčo antraštėje paskleista informacija yra apie pareiškėjus. Šią išvadą patvirtina ir ta aplinkybė, jog publikacijoje neigiamame žemgrobijų kontekste daugiau nėra aprašomi jokie kiti asmenys, išskyrus pareiškėjus. Šio sudurtinio žodžio reikšmė – žemės vagis, grobėjas. Viešosios informacijos rengėjas, pareiškėjus įvardindamas žemgrobiais, skelbia žinią, kad jų veiksmai yra neteisėti, nesąžiningi ir negarbingi. Jokių neteisėtus pareiškėjų veiksmus patvirtinančių įrodymų viešosios informacijos rengėjas nepateikė. Asmenų įvardijimas žemgrobiais yra garbę ir orumą žeminančio pobūdžio teiginys, kadangi toks pasakymas visuomenėje yra suprantamas vienareikšmiškai neigiamai. Teiginio „žemgrobiai“ viešas paskelbimas diskredituoja asmenis, kuriems jis priskiriamas, vaizduoja juos neigiamu aspektu, todėl tokia žinia apie neteisėtą ir netinkamą asmenų, šiuo atveju pareiškėjų, elgesį žemina jų garbę ir orumą.

Pareiškėjai skunde nurodė, kad skundžiamoje publikacijoje yra iškraipyta Povilo Jegorovo pavardė (rašoma Jagorovas) ir iškraipytas Jono Kunigėlio ir Povilo Jegorovo tėvo

Kazio Kunigėlio vardas (rašoma Kazimieras). Žurnalistų etikos inspektorės nuomone, šie rašybos netikslumai vertintini kaip netyčinis rašymo apsirikimas, nesudarantis pagrindo konstatuoti garbės ir orumo pažeidimų.

Ginčo objektu esančiame teiginyje „<...> moteris žemės turi tik vieną metrą apie stovintį namą <...>“ ir užrašė po nuotrauka „Nuosavos žemės Almai Onai Kunigėlienei liko tik vienas metras apie namą“ pareiškėjai nėra tiesiogiai minimi, todėl tokia apimtimi skelbiama informacija neigiamos prasmės neturi ir pareiškėjų garbės ir orumo nežemina. Nagrinėjamame teiginyje pažymima apie A. O. Kunigėlienei priklausančią žemę. Pareiškėjų teigimu, A. O. Kunigėlienė niekada neturėjo ir negalėjo turėti savo žemės ir dabar jos neturi – nei to vieno metro aplink pastatus, nei žemės po pastatais. Nagrinėjamu atveju A. O. Kunigėlienės nuosavybės teisės kvestionavimo klausimas nesusijęs su pareiškėjų garbės ir orumo vertinimu. Be to, pažymėtina, kad net ir neatitinkanti tikrovės informacija nebūtinai yra garbę ir orumą žeminančio pobūdžio.

Ginčo teiginys „<...> sodą, kurį kažkada jo motina sodino“ nėra apie pareiškėjus, todėl negali būti pripažinta, jog žemina jų garbę ir orumą.

Ginčo objektu esančiame teiginyje „<...> kad sūnus viską iššvaistė <...>“ yra skelbiami faktinio pobūdžio duomenys, t. y. žinia apie netinkamą pareiškėjo J. Kunigėlio elgesį. Žiniai yra taikomas tiesos kriterijus. Nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas neįrodė, kad J. Kunigėlis būtų viską iššvaistęs, išekvojęs, todėl remiantis paskleistų duomenų neatitikimu tikrovei, kol juos paskleidęs asmuo neįrodo priešingai, prezumpcija, daroma išvada, kad nagrinėjamame teiginyje paskleista žinia neatitinka tikrovės. Atsižvelgiant į tai, kad turto iššvaistymas visuomenėje suprantamas kaip netinkamas, nepriimtinas ir diskredituojantis asmenį veiksmas, o viešosios informacijos rengėjui neįrodžius, kad pareiškėjas J. Kunigėlis tokį veiksmą tikrovėje atliko, daroma išvada, kad nagrinėjamas teiginys žemina J. Kunigėlio garbę ir orumą.

Ginčo teiginyje „Istorijos pradžios ir tiesos ieškoti reikia dar 1992 metų vasario 27 dieną pasirašytame rašte, kur A. O. Kunigėlienė <...> parašė sutikimą, jog atstatant nuosavybės teisių paveldėjimo tvarką į vyro žemę <...>“ pareiškėjai nėra minimi, todėl nėra pagrindo išvadai, jog teiginys yra apie juos. Be to, nagrinėjamame teiginyje nėra pareiškėjus neigiamai vaizduojančios ar kitaip diskredituojančios informacijos, todėl toks teiginys negali žeminti pareiškėjų garbės ir orumo.

Ginčo teiginyje „Nuo šio laikotarpio tikru žemės paveldėtoju ir valdytoju tapo jaunesnysis jos sūnus Jonas“ nėra informacijos, kuri įstatymo, moralės, paprotinių normų laikymosi požiūriu pažeistų asmens garbę ir orumą ar asmenį vaizduotu kitu negatyviu būdu. Todėl tokios informacijos, nepaisant to, ar ji atitinka tikrovę, ar ne, paskelbimas pareiškėjų garbės ir orumo nežemina.

Ginčo objektu esantis teiginys „<...> atgauti iš vyro paveldėtą žemę“ neturi pareiškėjus diskredituojančio ar kitaip neigiamai vaizduojančio pobūdžio, todėl nežemina jų garbės ir orumo. Pareiškėjų teigimu, žemės paveldėjimo sąvoka vartojama nepagrįstai ir tai klaidina skaitytojus, nes aptariamus teisinius santykius reglamentuoja specialus įstatymas „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“. Žurnalistų etikos inspektorė pažymi, kad nepaisant to, koks įstatymas taikytinas tarp pareiškėjų ir A. O. Kunigėlienės kilusiame žemės ginče, inspektorė pagal savo kompetenciją turi nustatyti kompleksinį jau anksčiau minėtų keturių faktinių aplinkybių buvimą tam, kad būtų konstatuotas garbės ir orumo pažeidimas. Nagrinėjamu atveju žemės teisiniams santykiams taikytinas įstatymas nedaro teisinės reikšmės pareiškėjų garbei ir orumui, kadangi nėra nustatyta šių neturtinių vertybių pažeidimui konstatuoti būtinų faktų visuma.

Ginčo teiginyje „<...> kad vėliau Jonas motiną paliks ne tik be žemės lopinėlio, bet ir be takelio į tvartą <...>“ paskelbta informacija, atsižvelgiant į pareiškėjų paneigime-atsiliepime dėstomas aplinkybes, laikytina iš esmės atitinkančia tikrovę. Paneigime-atsiliepime nurodoma, kad A. O. Kunigėlienė žemės neturi ir ja naudotis gali tik servituto teise, tačiau servituto sutartis tarp žemės savininko J. Kunigėlio ir A. O. Kunigėlienės nėra sudaryta. Tame

pačiame atsiliepime-paneigime dėstomos ir kitos alternatyvos dėl galimo teisėto A. O. Kunigėlienės naudojimosi žeme būdų – nuoma ir žemės pirkimas, kurie, kaip seka iš atsiliepimo-paneigimo turinio, irgi nėra realizuoti. Nepaisant to, kad J. Kunigėlis pasiūlė motinai A. O. Kunigėlienei dalį žemės pirkti, tai nekeičia faktinės padėties, jog A. O. Kunigėlienė žemės neturi, o tai iš esmės ir atspindėta nagrinėjamame teiginyje.

Ginčo objektu esančiame teiginyje „<...> vis stengėsi, kad Jonukas turėtų išsimokslinimą, kad vėliau jam nieko netrūktų jau dirbant tuometiniame Biliakiemio kolūkyje, ar dar vėliau – susituokus su šiuo metu Dauniškio gimnazijos mokytoja Daiva Kunigėliene“ skelbiama faktinio pobūdžio informacija pareiškėjų garbės ir orumo gynimo požiūriu yra neutrali. Nagrinėjamame teiginyje nėra kalbama apie neteisėtus ar nepriimtinius pareiškėjų veiksmus, todėl nėra pagrindo teigti buvus pažeistą pareiškėjų garbę ir orumą. Nagrinėjamame teiginyje paskelbta informacija pagal savo pobūdį yra informacija apie pareiškėjų privatų gyvenimą, tačiau pareiškėjų skundo žurnalistų etikos inspektorei dalykas grindžiamas ne privataus gyvenimo, bet garbės ir orumo pažeidimu. Todėl atsižvelgdama į pareiškėjų, atstovaujамų advokato P. Jegorovo, valią ginti savo garbę ir orumą, žurnalistų etikos inspektore nepasisako dėl jų privataus gyvenimo gynimo.

Ginčo teiginyje „<...> anūkams, kurių pamatyti nebeleidžia nei marti, nei mylimas kažkada buvęs jos jaunėlis sūnus“ yra aprašomi vidiniai šeimos santykiai, o tai, atsižvelgiant į Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 39 ir 40 dalyse įtvirtintas nuostatas, atitinka privataus pobūdžio informacijos apibrėžimą. Tokią privataus pobūdžio informaciją galima skelbti viešai tik turint žmogaus, apie kurį ši informacija yra, sutikimą. Iš pareiškėjų skundo matyti, kad jie tokio sutikimo nebuvo davę. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjai savo skundu gina garbę ir orumą, o ne teisę į privataus gyvenimo apsaugą, žurnalistų etikos inspektore neperžengia pareiškėjų skundo ribų ir dėl privataus gyvenimo gynimo nagrinėjamu atveju nepasisako.

Ginčo objektu esančiame teiginyje „<...> buvusi tremtinė A. O. Kunigėlienė iš savo marčios, Dauniškio gimnazijos chemijos mokytojos, išgirdo pasiūlymą žemę iš jos šeimos nusipirkti“ paskelbta informacija, atsižvelgiant į pareiškėjų skunde nurodytą aplinkybę, jog ši pasiūlymą išsakė ne D. Kunigėlienė, bet J. Kunigėlis savo 2010 m. gegužės 27 d. rašte Utenos apskrities viršininkui, laikytina netikslia, tačiau savo esme atitinkančia tikrovę. Patys pareiškėjai pripažįsta, kad tokį pasiūlymą A. O. Kunigėlienei pateikė. Todėl nagrinėjamame teiginyje paskelbta žinia, jog A. O. Kunigėlienei buvo pasiūlyta nusipirkti žemę iš D. ir J. Kunigėlių šeimos, laikytina atitinkančia tikrovę. Atitinkanti tikrovę žinia negali žeminti asmens garbės ir orumo. Nagrinėjamame teiginyje paskelbta informacija apie pareiškėjos D. Kunigėlienės giminystės ryšius su A. O. Kunigėliene, jos darbovietę, profesiją laikytina informacija apie D. Kunigėlienės privatų gyvenimą, tačiau dėl teisės į privataus gyvenimo neliečiamumą pareiškėja D. Kunigėlienė, atstovaujama advokato P. Jegorovo, žurnalistų etikos inspektoriui nesiskundė.

Ginčo teiginyje „<...> žinant jos šeimos nusiteikimą prieš vyro šeimą <...>“ skelbiama vertinamojo, o ne faktinio pobūdžio informacija, išreiškianti subjektyvų kalbančiojo požiūrį. Tiesos kriterijus tokiai informacijai negali būti taikomas, kadangi informacija perteikiama tokiu būdu, kad jos teisingumas susiejamas su ją paskleidusio asmens subjektyviu duomenų vertinimu ar supratimu. Todėl nagrinėjamas teiginys laikytinas subjektyvios nuomonės apie D. Kunigėlienę pareiškimu, o ne žinios paskelbimu.

Ginčo teiginys „Ne tam aš dėl šios žemės keletą metų praleidau Sibire, iškenčiau tikrą pragarą, kad man senstant liktų tik vienas metras apie namą!“ yra akivaizdus neteisingo, netikslaus ir šališko visuomenės informavimo įrodymas, kadangi pats viešosios informacijos rengėjas 2010-07-27 laikraščio „Utenos diena“ publikacijoje „Žemgrobiai sentimentų neturi“ pripažino, kad per neapsižiūrėjimą A. O. Kunigėlienę pavadino tremtine, iš tiesų, tremtinė buvo šios moters anyta. Atkreiptinas dėmesys, kad nagrinėjamame teiginyje viešosios informacijos rengėjas nurodo cituojąs A. O. Kunigėlienę ir ši citata skelbiama vienaskaitos pirmuoju asmeniu. Tokiu būdu paskleisdamas informaciją viešosios informacijos rengėjas

suklaidino skaitytojus ir ignoravo žurnalistų pareigą kritiškai vertinti savo informacijos šaltinius, atidžiai ir rūpestingai tikrinti faktus, remtis keliais šaltiniais. Viešosios informacijos rengėjas nutylėjo, nuslėpė nuo skaitytojų informaciją, kad publikacija yra užsakomoji, kad už jos atsiradimą ir būtent tokį A. O. Kunigėlienei palankų situacijos nušvietimą jam yra sumokėti pinigai. Tai yra nesąžiningas visuomenės informavimas, pažeidžiantis pagrindinius visuomenės informavimo principus. Nepaisant to, pareiškėjų garbė ir orumas nagrinėjamu teiginiu nėra pažeisti, kadangi jame nėra skelbiama negatyvaus turinio žinia apie pareiškėjus.

Ginčo objektu esančiame teiginyje „<...> priklausytų tik trečdalis, nes yra dar du broliai“ skelbiama informacija neigiamos prasmės neturi, pareiškėjo J. Kunigėlio nediskredituoja, joje nekalbama apie teisės ir moralės požiūriu nepriimtinius jo veiksmus, todėl darytina išvada, kad J. Kunigėlio garbės ir orumo nežemina.

Ginčo teiginyje „<...> sūnus Jonas apgaule vienas dokumentus susitvarkė ir parceliuoja žemę“ yra skelbiama faktinio pobūdžio informacija, t. y. žinia, kad pareiškėjas J. Kunigėlis apgaulės būdu tapo žemės savininku ir ją dalina („parceliuoja“). Nagrinėjamame teiginyje pareiškėjas J. Kunigėlis parodomas kaip nesąžiningas žmogus, kurio veiksmai prieštarauja teisės ir moralės normoms. Tokio pobūdžio informacijos apie asmenį viešas paskelbimas neabejotinai jį diskredituoja, rodo jo elgesio nepriimtinumą, neteisėtumą, nesąžiningumą. Viešosios informacijos rengėjas, turėdamas pareigą įrodyti skelbiamos informacijos atitikimą tikrovei, nepateikė jokių J. Kunigėlio neteisėtų veiksmų (apgaulės panaudojimo tampant žemės savininku) įrodymų. Priešingai, viešosios informacijos rengėjas nurodė, kad už skundžiamos publikacijos parengimą ir išspausdinimą jis gavo pinigus. Ši aplinkybė parodo viešosios informacijos rengėjo neobjektyvumą, šališkumą ir nekritišką informacijos šaltinio vertinimą. Tuo remiantis daroma išvada, kad nagrinėjamo ginčo teiginio paskelbimu buvo pažeminta pareiškėjo J. Kunigėlio garbė ir orumas.

Ginčo teiginyje „<...> kaip jai pakliūti į savo nuosavą tvartą, kai už metro – jau advokato žemė“ skelbiama informacija savo pobūdžiu nėra garbė ir orumą žeminanti, kadangi teiginyje nėra skelbiama apie teisės ir moralės požiūriu nepriimtinius pareiškėjų veiksmus, pareiškėjai nėra diskredituojami ar įžeidinėjami, nėra kalbama apie jų nesąžiningumą ar netinkamą elgesį. Todėl nėra pagrindo pripažinti nagrinėjamame teiginyje buvus pažeistą pareiškėjų garbę ir orumą.

Ginčo objektu esančiuose teiginiuose „<...> įžvelgdami ir šiame dalyke nešvarius reikalus“ ir „<...> vėl atsitrenkė į teisėsaugos pinklių sieną“ pareiškėjai nėra minimi, todėl darytina išvada, kad šiuose teiginiuose skelbiama informacija nėra apie pareiškėjus.

Ginčo teiginyje „<...> nes priešingu atveju, tiek advokatui P. Jagorovui, tiek broliui ir sūnui Jonui Kunigėliui reikėtų viską dalintis į tam tikras dalis“ paskelbta informacija pareiškėjų garbės ir orumo atžvilgiu yra neutrali. Tokia informacija neigiamos prasmės neturi, pareiškėjų nediskredituoja, todėl nėra pagrindo daryti išvadą, jog žemina jų garbę ir orumą.

Ginčo teiginyje „<...> daugiausiai dirbo motina, o pinigus susirinkdavo jaunėlis <...>“ paskleista faktinio pobūdžio informacija, t. y. žinia apie amoralius pareiškėjo J. Kunigėlio veiksmus – pinigų susirinkimą. Tokio pobūdžio informacija diskredituoja asmenį, rodo jo netinkamą ir negarbingą elgesį. Viešosios informacijos rengėjas jokių tokio J. Kunigėlio elgesio įrodymų nepateikė. Be to, už publikacijos išspausdinimą viešosios informacijos rengėjas paėmė pinigus. Todėl darytina išvada, kad nagrinėjamame teiginyje paskelbta žinia yra neobjektyvi, šališka ir žeminanti pareiškėjo J. Kunigėlio garbę ir orumą.

Ginčo objektu esančiame teiginyje „Aš jus apgavau, o dabar žinokitės!“ kalbama apie neteisėtą, nepriimtina ir netoleruotina pareiškėjo J. Kunigėlio elgesį, kuris neleistinas teisės ir moralės požiūriu. Viešosios informacijos rengėjas, turėdamas pareigą įrodyti savo publikuotų duomenų atitikimą tikrovei, neįrodė, jog J. Kunigėlis apgavo savo motiną ir brolius ar teigė taip padaręs, todėl preziumuojama, kad nagrinėjamame teiginyje paskleisti duomenys neatitinka tikrovės. Atsižvelgiant į tai, kad minėti duomenys neigiamai apibūdina, diskredituoja pareiškėją J. Kunigėlį, daroma išvada, kad nagrinėjamo teiginio paskelbimu buvo pažeista pareiškėjo J. Kunigėlio garbė ir orumas.

Ginčo teiginiuose „<...> net nebuvo suteikta galimybė išsipirkti namų valdą, kai tas buvo įmanoma padaryti“, „Ir trys hektarai, kurie net po sprendimo už kelių metų jų neatmatavus, buvo atimti“ pareiškėjai nėra minimi, todėl, vertinant tiek pagal visą publikacijos kontekstą, tiek atskiromis dalimis, nėra pagrindo daryti išvadą, kad paskleista informacija yra apie pareiškėjus.

Ginčo teiginyje „<...> šiuo metu ir sūnaus nuskriausta motina“ yra reiškiamas viešosios informacijos rengėjo nuomonė. Tai yra subjektyvus viešosios informacijos rengėjo atliktas duomenų vertinimas. Nuomonei, skirtingai nei žiniai, tiesos kriterijus netaikomas, tačiau ji (nuomonė) turi būti reiškiamas sąžiningai ir etiškai. Iš pareiškėjų skundo tyrimo metu surinktos medžiagos matyti, kad nagrinėjamame teiginyje viešosios informacijos rengėjo pareikšta nuomonė susiformavo ne atlikto žurnalistinio tyrimo, analitinio žurnalistinio darbo pagrindu, bet pinigų, sumokėtų už užsakomąjį straipsnį, dėka. Todėl nagrinėjamame teiginyje pareikštos nuomonės negalima laikyti sąžininga.

Ginčo teiginyje „Naujasis žemvaldys (taip advokatą P. Jigorovą įvardijo A. O. Kunigėlienė – aut. past.), kuriam priklauso mano kiemas, jau ir reketuoti pradėjo“ yra paskleista faktinė informacija apie pareiškėjui P. Jigorovui priskiriamus veiksmus, kurie yra uždrausti baudžiamaisiais įstatymais ir užtraukia baudžiamąją atsakomybę. Žinia, jog pareiškėjas P. Jigorovas reketuoja, t. y. daro nusikalstamą veiką, yra savaimė jo garbę ir orumą žeminančio pobūdžio, nes visuomenėje sukelia vienareikšmiškai neigiamus asmens vertinimus. Viešosios informacijos rengėjas jokių įrodymų, jog P. Jigorovas reketavo A. O. Kunigėlienę nepateikė, todėl preziumuojama, kad nagrinėjamame teiginyje paskleista žinia neatitinka tikrovės.

Ginčo objektu esančiame teiginyje „Atvykėlis iš Kauno liepė atiduoti mano namus jam“, atsižvelgiant į prieš tai nagrinėto teiginio esmę, yra skelbiama žinia apie neteisėtą, nepriimtina ir netoleruotina P. Jigorovo elgesį, kuris yra draudžiamas baudžiamaisiais įstatymais. Nagrinėjamame teiginyje skelbiama žinia, kad pareiškėjo P. Jigorovo veiksmai yra nusikaltėliški. Jokių įrodymų, patvirtinančių nagrinėjamame teiginyje paskleistos žinios atitikimą tikrovei, viešosios informacijos rengėjas nepateikė. Todėl darytina išvada, kad nagrinėjamame teiginyje yra paskelbta žinia, žeminanti pareiškėjo P. Jigorovo garbę ir orumą ir neatitinkanti tikrovės.

Ginčo teiginyje „<...> kurie grasino sudeginti namus“ yra skelbiama faktinio pobūdžio informacija, t. y. žinia apie pareiškėjus P. Jigorovą ir J. Kunigėlį, jog jų veiksmai yra nusikaltėliški. Ar asmuo grasino sudeginti namus, yra konstatuojamojo pobūdžio duomenys, kurie gali būti patikrinti tiesos požiūriu. Iš Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Viešosios tvarkos skyriaus 2010-04-20 nutarimo Nr. 89-At-00086-10 atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą matyti, jog 2010-03-30 Utenos apskrities vyriausiam policijos komisariate gautame A. O. Kunigėlienės pareiškime nurodytas faktas apie P. Jigorovo nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingas. Todėl žurnalistų etikos inspektorė daro išvadą, kad nagrinėjamame teiginyje paskleista informacija neatitinka tikrovės ir žemina pareiškėjų garbę ir orumą.

Ginčo teiginyje „Sakė: „Pažintys viską gali!“ paskleista informacija yra vertinamojo pobūdžio, priklauso tik nuo ją pateikiančio asmens subjektyvaus suvokimo, todėl laikytina nuomone, kuriai tiesos kriterijus nėra taikomas.

Ginčo teiginyje „<...> liūdna, kai nepaisoma nei mūsų išrinktųjų priimtų teisės aktų, nei elementaraus žmoniškumo“ pareiškėjai nėra minimi, naudojamas neveikiamosios rūšies dalyvis, beasmėnė forma, todėl negalima daryti išvados, kad nagrinėjamas teiginys yra apie pareiškėjus.

Ginčo teiginyje „<...> senatvėje turi tik 1-ą metrą žemės apie namą, langą, pro kurį matosi jau svetimu tapęs savas kiemas“ pareiškėjai nėra tiesiogiai minimi, todėl tokia apimtimi skelbiama informacija neigiamos prasmės neturi ir pareiškėjų garbės ir orumo nežemina. Jau minėta, kad A. O. Kunigėlienės nuosavybės teisės į žemę kvestionavimo klausimas pareiškėjų skundo kontekste yra neutralus faktas. Kiek žemės turi A. O.

Kunigėlienė ir ar iš viso jos turi, pagal savo pobūdį nėra žeminanti informacija.

Ginčo objektu esančiame teiginyje „Netgi marti, ir dar mokytoja, Daiva Kunigėlienė, pasiūlė žemę iš jos nusipirkti“ skelbiama informacija apie pareiškėjos D. Kunigėlienės profesiją ir giminystės ryšius su A. O. Kunigėliene laikytina informacija apie privatų gyvenimą. Pareiškėjos D. Kunigėlienės skundo kontekste tokia informacija jos garbės ir orumo nežemina. Nagrinėjamo teiginio dalis „<...> pasiūlė žemę iš jos nusipirkti“, kaip jau minėta, atsižvelgiant į pareiškėjų skunde nurodytą aplinkybę, jog ši pasiūlymą išsakė ne D. Kunigėlienė, bet J. Kunigėlis savo 2010 m. gegužės 27 d. rašte Utenos apskrities viršininkui, laikytina netiksli, tačiau savo esme atitinkančia tikrove.

Ginčo teiginys „O dabar vienas iš anūkų žemę jau baigė išparceliuoti, nors jam, kaip jau buvo minėta, priklausytų tik trečdalis“ yra skelbiama faktinio pobūdžio informacija, t. y. žinia, kad pareiškėjas J. Kunigėlis baigė išparceliuoti ne savo žemę, nes, viešosios informacijos rengėjo teigimu, jam priklausytų tik trečdalis. Nagrinėjamame teiginyje pareiškėjas J. Kunigėlis parodomas kaip netinkamai ir neteisėtai besielgiąs žmogus. Tokio pobūdžio informacijos apie asmenį viešas paskelbimas neabejotinai jį kompromituoja visuomenės akyse. Viešosios informacijos rengėjas, turėdamas pareigą įrodyti skelbiamos informacijos atitikimą tikrovei, nepateikė jokių J. Kunigėlio neteisėtų veiksmų (ne J. Kunigėliui priklausančios žemės išparceliavimo) įrodymų. Priešingai, viešosios informacijos rengėjas nurodė, kad už skundžiamos publikacijos parengimą ir išspausdinimą jis gavo pinigų. Ši aplinkybė įrodo viešosios informacijos rengėjo neobjektyvumą, šališkumą ir nekritišką informacijos šaltinio vertinimą. Tuo remiantis daroma išvada, kad nagrinėjamo ginčo teiginio paskelbimu buvo pažeminta pareiškėjo J. Kunigėlio garbė ir orumas.

Ginčo teiginyje „<...> rodydami buvusias Kunigėlių šeimos valdas, stebėjosi <...>“ yra reiškiamas viešosios informacijos rengėjo nuomonė. Nuomonei tiesos kriterijus nėra taikomas, todėl nagrinėjamas teiginys pareiškėjų garbės ir orumo nežemina.

Ginčo teiginys „Šis senasis Kunigėlių namas <...> jau advokato nuosavybė“ pareiškėjų skundo kontekste yra neutrali informacija, kadangi jame nėra kalbama apie neteisėtus ar nemoralius P. Jegorovo veiksmus, kurie protingo žmogaus akimis būtų vertinami neigiamai. Nagrinėjamame teiginyje paskleista informacija savo pobūdžiu yra privataus gyvenimo informacija, nes kalba apie nuosavybės santykius. Būti savininku ir turėti nuosavybę nėra žeminantis dalykas. Be to, net ir tikrovės neatitinkanti informacija nebūtinai pripažįstama žeminančia asmens garbę ir orumą.

Ginčo objektu esančiuose teiginiuose „Šioje fermoje, kurią šeima statė, šiandien švilpauja vėjai“, „...kaip ir kieme šeimninė sodas“ pareiškėjai neminimi, todėl šie teiginiai nėra apie pareiškėjus ir nežemina jų garbės ir orumo.

Ginčo objektu esančiame teiginyje „<...> ir žemgrobystės istorijos, kurios dar galo nematyti, nes tai jau kriminalinė istorija, susijusi, kaip dabar aiškėja, su dokumentų klastojimu, jų dingimu, parašų padirbinėjimu. Vieno suklastoto dokumento kopija pridėjama <...> nes juo remdamiesi pagrindiniai straipsnyje „Žemgrobiai sentimentų neturi“ veikiantys ir aprašyti asmenys Jonas Kunigėlis ir Povilas Jegorovas tapo žemvaldžiais <...>“ (iš Almos Onos Kunigėlienės padėkos („Utenos diena“, 2010-08-10 Nr. 088/1158) yra skelbiama faktinio pobūdžio informacija, t. y. žinia, kad pareiškėjai J. Kunigėlis ir P. Jegorovas yra žemgrobiai, klastoję dokumentus, padirbinėję parašus. Tokio pobūdžio duomenų apie asmenį viešas paskelbimas neabejotinai jį diskredituoja, rodo atlikus nusikalstamus veiksmus, už kuriuos yra baudžiama įstatymų nustatyta tvarka. Asmens įvardijimas žemgrobiumi, klastojusiu dokumentus, padirbinėjusiu parašus yra *per se* garbę ir orumą žeminantis teiginys, nereikalaujantis specialaus įrodinėjimo, nes tokie asmeniui priskirti veiksmai visuomenėje yra suprantami vienareikšmiškai neigiamai. Kadangi viešosios informacijos rengėjas, turėdamas pareigą įrodyti skelbiamos informacijos atitikimą tikrovei, to nepadarė, laikytina, kad nagrinėjamo teiginio paskelbimu buvo pažeminta pareiškėjų J. Kunigėlio ir P. Jegorovo garbė ir orumas.

Visiškai nepagrįstas yra UAB „Utenos diena“ atstovų S. Palskienės ir V. Ridiko

argumentas, jog redakcija neatsako už publikacijų „Žemgrobiai sentimentų neturi“ turinį, nes jos yra užsakomieji straipsniai. Joks visuomenės informavimą reglamentuojantis teisės aktas nenumato viešosios informacijos rengėjo ar skleidėjo atleidimo nuo atsakomybės už užsakomuosiuose straipsniuose padarytus asmens teisių pažeidimus. Visuomenės informavimo įstatymo 51 straipsnio 1 dalis įtvirtina nuostatą, kad už šio ir kitų įstatymų, Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, reglamentuojančių viešosios informacijos rengimą, pažeidimus, taip pat už įstatymų nustatytos viešosios informacijos platinimo tvarkos pažeidimus šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka atsako viešosios informacijos rengėjas ar skleidėjas. Todėl tokios nuorodos, kurios, kaip teigia UAB „Utenos diena“ atstovai, yra spausdinamos kiekvieno laikraščio „Utenos diena“ numerio priešpaskutiniame puslapyje, jog redakcija už užsakomųjų straipsnių turinį neatsako, teisine prasme yra niekinės. Tais atvejais, kai yra pareikštas reikalavimas dėl visuomenės informavimo priemonėje paskleistų žinių, neatitinkančių tikrovės ir žeminančių asmens garbę ir orumą, paneigimo, visada atsako viešosios informacijos rengėjas, kadangi jis kontroliuoja informacijos šaltinį, kuris buvo panaudotas kaip tų duomenų paskleidimo priemonė. Be to, Visuomenės informavimo įstatymo 44 straipsnio 3 dalis įtvirtina nuostatą, jog per visuomenės informavimo priemonę privaloma paskelbti atsakymą, neatsižvelgiant į tai, ar per ją paskleisti duomenys buvo paskleisti pačios visuomenės informavimo priemonės vardu, ar kito asmens vardu. Todėl UAB „Utenos diena“ atstovų argumentas, jog pareiškėjų atsiliepimas-paneigimas laikraštyje nebuvo išspausdintas, nes redakcija neatsako už užsakomųjų straipsnių turinį, yra atmetamas kaip nepagrįstas.

Nepagrįstas yra ir UAB „Utenos diena“ atstovų argumentas, jog publikacijose „Žemgrobiai sentimentų neturi“ nėra rašoma apie advokatą P. Jegorovą. Iš analizuotų ginčo objektu esančių teiginių turinio akivaizdu, kad skundžiamose publikacijose rašoma ne tik apie A. O. Kunigėlienės ir jos sūnų santykius, bet ir apie advokatą P. Jegorovą. Jis yra pavadinamas žemgrobiu, nurodoma, kad pradėjo reketuoti A. O. Kunigėlienę, liepė atiduoti jam jos namus, grasino juos sudeginti. Todėl akivaizdu, kad skundžiamos publikacijos yra ir apie advokatą P. Jegorovą.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje, Visuomenės informavimo įstatyme laiduojama informacijos laisvė, bet kartu pripažįstama, jog teisė skleisti informaciją nėra absoliuti. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnį laisvė skleisti informaciją gali būti ribojama įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai. Todėl sprendžiant konfliktą, kilusį tarp teisės skleisti informaciją ir teisės į garbės ir orumo gynimą, būtina vadovautis šių teisių pusiausvyros ir tarpusavio derinimo principais. Kaip matyti iš pareiškėjų skundo tyrimo metu surinktos medžiagos ir skundžiamų publikacijų turinio, viešosios informacijos rengėjas siekė gauti pinigus už skundžiamų publikacijų išspausdinimą, o konkuruojančių teisinių vertybių pusiausvyros ir derinimo klausimas jam visiškai nebuvo svarbus. Visuomenės informavimo įstatymas numato, jog visuomenės informavimo priemonė, skelbdama informaciją, turi elgtis sąžiningai, gerbti žmogų, laikytis profesinės etikos normų, informaciją skelbti tik etiškais ir teisėtais būdais. Nagrinėjamu atveju spausdindamas skundžiamus straipsnius, už kuriuos jam buvo sumokėta, viešosios informacijos rengėjas peržengė ribą, kuri reikalinga kitų asmenų garbei ir orumui garantuoti, skelbė neadekvačią, vienpusišką informaciją, neišklausė antrosios konflikto pusės, kritikuojamų asmenų pozicijos. Todėl darytina išvada, kad viešosios informacijos rengėjas netinkamai įgyvendino teisę skleisti informaciją ir peržengė šios teisės ribas, numatytas LR Konstitucijos 25 ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 straipsniuose.

Žurnalistai ir viešosios informacijos rengėjai savo veikloje privalo vadovautis pagrindiniais visuomenės informavimo principais, laikytis žurnalistų profesinės etikos normų. Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas draudimas platinti dezinformaciją ir informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią žmogų, žeminančią jo garbę ir orumą. Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalis įtvirtina reikalavimą, kad viešoji

informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai. Minėto įstatymo 41 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyta žurnalistų pareiga teikti teisingas, tikslias ir nešališkas žinias, kritiškai vertinti savo informacijos šaltinius, atidžiai ir rūpestingai tikrinti faktus, remtis keliais šaltiniais. Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliucijos „Dėl žurnalistikos etikos“ Nr. 1003 (1993) 4 punktas numato, kad žinių skelbimas turi būti grindžiamas tiesa, kurią garantuoja atitinkamos patikrinimo bei įrodymo priemonės, žinių pateikimo, aprašymo bei atpasakojimo nešališkumas. Nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas šių reikalavimų nesilaikė, nes atsižvelgiant į tai, kad paėmė pinigus už skundžiamų publikacijų išspausdinimą, išklausė ir atspindėjo tik publikacijų užsakovų poziciją, neadekvačiai ir nekritiškai ją vertino, netikrino užsakovų nurodytų faktinių duomenų teisingumo, vienašališkai laikėsi užsakovų pozicijos, neišreiškė nė mažiausios abejonės dėl informacijos šaltinio patikimumo, todėl visos šios aplinkybės rodo piktnaudžiavimą informacijos laisve, nešališkumo ir objektyvumo principo pažeidimą. Informaciją viešosios informacijos rengėjas skundžiamose publikacijose pateikė taip, kad jas perskaitę skaitytojai dėl pareiškėjų neteisėtų ir nepriimtinių veiksmų turėjo tik pasmerkti juos ir imti gailėti A. O. Kunigėlienės, ją užjausti. Spaudos laisvė ir teisė skleisti informaciją yra teisėta tol, kol nepažeidžia kito asmens teisių. Nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas piktnaudžiavo spaudos laisve ir pažeidė pareiškėjų teisę į tai, kad viešoji nuomonė apie juos būtų formuojama sąžiningai ir sutinkamai su tikrais jų veiksmais ir poelgiais, o ne už pinigus perkama–parduodama informacija.

Svarbu ir tai, kad pareiškėjui P. Jegorovui net nebuvo suteikta galimybė pasiteisinti, paaiškinti ar paneigti klaidingą informaciją. Jo pozicijos ar nuomonės skundžiamose publikacijose aprašytais klausimais viešosios informacijos rengėjas net nesistengė sužinoti. Viešosios informacijos rengėjas niekaip nereagavo ir į P. Jegorovo raštu pateiktus prašymus paneigti tikrovės neatitinkančią ir jo bei J. Kunigėlio garbę ir orumą žeminančią informaciją. Tokiu būdu viešosios informacijos rengėjas nesuteikė pareiškėjams atsakymo teisės, numatytos Visuomenės informavimo įstatymo 15 straipsnyje ir neužtikrino nuomonių įvairovės, nors tai daryti jį įpareigoja Visuomenės informavimo įstatymo 16 straipsnio 1 dalies nuostatos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, žurnalistų etikos inspektore pareiškėjų skundą pripažįsta pagrįstu.

Remdamasi aukščiau išdėstytais motyvais ir vadovaudamasi Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 3 dalies 1 ir 2 punktais, 16 dalimi, žurnalistų etikos inspektore

n u s p r e n d ė:

1. Į s p ė t i viešosios informacijos rengėją UAB „Utenos diena“ ir laikraščio „Utenos diena“ redaktorių bei publikacijų „Žemgrobiai sentimentų neturi“ (internetu tinklalapis www.utenos-diena.lt; laikraštis „Utenos diena“, 2010-07-17, Nr. 078/1148 ir 2010-07-27, Nr. 082/1152) autorių V. Ridiką dėl Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalies, 15 straipsnio, 16 straipsnio 1 dalies, 19 straipsnio 2 dalies, 41 straipsnio 2 dalies 1, 4 ir 5 punktų pažeidimo.

2. R e i k a l a u t i, kad viešosios informacijos rengėjas sudarytų pareiškėjams galimybę patiems atsakyti ir paneigti paskelbtą tikrovės neatitinkančią informaciją, žeminančią jų garbę ir orumą.

3. V i e š a i p a s k e l b t i sprendimą „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos interneto tinklalapyje.

4. I š s i ū s t i sprendimo kopiją pareiškėjams P. Jegorovui, D. ir J. Kunigėliams, UAB „Utenos diena“ direktorei S. Palskienei, laikraščio „Utenos diena“ redaktoriui V. Ridikui.

Rezoliucinė šio sprendimo dalis turi būti nedelsiant paskelbta laikraštyje „Utenos diena“ ir jo elektroninėje versijoje – interneto tinklalapyje www.utenos-diena.lt.

Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų paskelbimo dienos.

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORĖ

ZITA ZAMŽICKIENĖ
